

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adroddiad ar weithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith

Chwefror 2018

Cyflwynwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru
yn unol ag Adran 3C Deddf Comisiynau'r Gyfraith 1965
fel y'i mewnosodwyd gan Adran 25 Deddf Cymru 2014

Cynnwys

Cyflwyniad

Cwmpas yr adroddiad

Cynigion sydd wedi cael eu gweithredu

Cynigion nad ydynt wedi'u gweithredu eto

Penderfyniadau a wnaed i beidio â gweithredu

Cyflwyniad

Rwy'n falch o gyflwyno'r adroddiad hwn sy'n ymwneud â gweithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith. Dyma'r trydydd adroddiad blynyddol i'w gyflwyno ar ôl pasio Deddf Cymru 2014.

Roedd y Ddeddf yn diwygio Deddf Comisiynau'r Gyfraith 1965 i osod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyflwyno adroddiad i Gynulliad Cenedlaethol Cymru bob blwyddyn sy'n ystyried i ba raddau y mae cynigion Comisiwn y Gyfraith sy'n ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru wedi'u rhoi ar waith gan Weinidogion Cymru. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r cyfnod o 17 Chwefror 2017 i 16 Chwefror 2018.

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r diweddaraf am waith Llywodraeth Cymru dros y flwyddyn a aeth heibio mewn perthynas â chynigion Comisiwn y Gyfraith, gan gynnwys y rheini sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad Ffur a Hygyrchedd y Gyfraith sy'n Gymwys yng Nghymru. Rwy'n edrych ymlaen hefyd at ganlyniad adolygiadau eraill gan Gomisiwn y Gyfraith sy'n ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru, gan gynnwys y prosiect sy'n gysylltiedig â chyfraith gynllunio yng Nghymru.

Mae'r cynnydd sy'n cael ei drafod yn yr adroddiad hwn yn dangos y pwys y mae Llywodraeth Cymru'n ei roi ar gynigion Comisiwn y Gyfraith.

**Y Gwir Anrhydeddus Carwyn Jones AC
Prif Weinidog Cymru**

16 Chwefror 2018

Cwmpas yr adroddiad

1. Mae Adran 3C o Ddeddf Comisiynau'r Gyfraith 1965, fel y'i mewnosodwyd gan Adran 25 o Ddeddf Cymru 2014, yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyflwyno adroddiad i Gynulliad Cenedlaethol Cymru bob blwyddyn sy'n ystyried i ba raddau y mae cynigion Comisiwn y Gyfraith wedi'u gweithredu gan Lywodraeth Cymru.
2. Dyma'r trydydd adroddiad blynyddol i'w gyhoeddi gan Weinidogion Cymru o dan y Ddeddf. Mae'r adroddiad yn ymwneud â'r cyfnod o 17 Chwefror 2017 i 16 Chwefror 2018.
3. Fel y pennir gan y Ddeddf, mae'r adroddiad yn cwmpasu cynigion Comisiwn y Gyfraith sy'n ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru sydd wedi cael eu gweithredu gan Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn, a'r cynigion sy'n ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru sydd heb eu gweithredu, gan gynnwys cynlluniau ar gyfer gweithredu a phenderfyniadau a wnaed i beidio â gweithredu cynigion.
4. Mae'r adroddiad yn cwmpasu adroddiadau Comisiwn y Gyfraith yng Nghymru a Lloegr yn unig i'r graddau y maent yn ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru.

Cynigion sydd wedi cael eu gweithredu

Rheoleiddio Gweithwyr Iechyd a Gofal Cymdeithasol Proffesiynol

5. Cafodd Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ei llywio gan adroddiad Comisiwn y Gyfraith 2014 a'r bil drafft ar reoleiddio gweithwyr iechyd yn y Deyrnas Unedig (DU) a gweithwyr gofal cymdeithasol yn Lloegr. Mae'r Ddeddf a luniwyd, a gafodd Gydsyniad Brenhinol ar 18 Ionawr 2016, yn ceisio gwella ansawdd gofal a chymorth yng Nghymru ac mae'n cadarnhau trefniadau diogelu ar gyfer dinasyddion.
6. Mae Deddf 2016 yn cael ei rhoi mewn grym a'i gweithredu mewn tri chyfnod. Cymerodd y cyntaf o'r tri chyfnod hwn effaith ar 3 Ebrill 2017. Rhoddodd effaith i ailgorffori Cyngor Gofal Cymru, ac ymestyn ei gylch gwaith, a'i eilenwi'n Gofal Cymdeithasol Cymru ac i reoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol. Mae'r ail a'r trydydd gyfnod, sydd eisoes ar y gweill, yn ymwneud â'r gyfundrefn reoleiddio ar gyfer gwasanaethau gofal a chymorth a materion cysylltiedig eraill.

Cynigion nad ydynt wedi'u gweithredu eto

Ffurf a Hygyrchedd y gyfraith sy'n gymwys yng Nghymru: prosiect cynghori

7. Cyhoeddodd Comisiwn y Gyfraith ei adroddiad ar ffurf, cyflwyniad a hygyrchedd y gyfraith sy'n ymwneud â Chymru ar 29 Mehefin 2016. Gwnaeth yr adroddiad nifer o argymhellion i Lywodraeth Cymru sy'n ceisio sicrhau gwelliannau yn yr agweddau hynny ar y gyfraith bresennol a deddfwriaeth yn y dyfodol yng Nghymru.
8. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei hymateb terfynol ar 19 Gorffennaf 2017. Mae'r adroddiad yn darparu glasbrint defnyddiol ar gyfer y ffordd y gall Llywodraeth Cymru ac eraill weithredu i sicrhau bod cyfreithiau Cymru'n fwy hygyrch. Derbyniodd Llywodraeth Cymru, neu dderbyn mewn egwyddor, yr holl argymhellion ar gyfer y llywodraeth heblaw am un ohonynt. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi dechrau gweithredu'r argymhellion hyn drwy roi ar waith raglen beilot ar gyfer cydgrynhoi a chodeiddio cyfraith Cymru a'i chyhoeddi'n well. Dechreuodd y rhaglen honno yn 2017 a bydd yn parhau yn ystod misoedd cyntaf y flwyddyn hon.

Galluedd Meddyliol ac Amddifadu o Ryddid

9. Cafodd prosiect Comisiwn y Gyfraith ar y gyfraith sy'n ymwneud â galluedd meddyliol ac amddifadu o ryddid ei noddi gan Adran Iechyd Llywodraeth y DU. Mae'r prosiect yn ymwneud â chyfraith galluedd meddyliol yng Nghymru a Lloegr. Deddf y DU yw'r Ddeddf Galluedd Meddyliol ond mae gan Weinidogion Cymru bwerau gwneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon mewn perthynas â Chymru.
10. Cafodd adroddiad terfynol Comisiwn y Gyfraith ar Alluedd Meddyliol ac Amddifadu o Ryddid ei gyhoeddi ar 13 Mawrth 2017 gan wneud argymhellion ar gyfer diwygio'r gyfraith a oedd yn cynnwys Bil drafft. Cyhoeddwyd ymateb interim gan Adran Iechyd Llywodraeth y DU ar 30 Hydref 2017 a oedd yn cyflwyno proses ymgynghori ag amrywiol randdeiliaid yng Nghymru a Lloegr i ddeall mewn mwy o fanylder sut y gellir rhoi newidiadau ar waith. Dywedodd y byddai ei Hymateb Terfynol yn cael ei gyhoeddi yng ngwanwyn 2018 ac y byddai'n rhoi ymateb manylach i argymhellion Comisiwn y Gyfraith yr adeg honno.
11. Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried unrhyw gynig a gyflwynir gan Lywodraeth y DU ar y mater hwn yn fanwl, er mwyn penderfynu a ydy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Prosiectau Comisiwn y Gyfraith yn y Presennol a'r Dyfodol

13^{eg} Rhaglen o Ddiwygio'r Gyfraith

12. Cyhoeddodd Comisiwn y Gyfraith ei 13eg Rhaglen o Ddiwygio'r Gyfraith ar 14 Rhagfyr 2017. Mae'r Rhaglen yn cynnwys 14 o feysydd newydd o'r gyfraith a fydd yn destun adolygiadau'r Comisiwn. Mae'r Comisiwn a Llywodraeth Cymru wedi bod yn trafod er mwyn penderfynu ar brosiect diwygio'r gyfraith ar gyfer Cymru yn unig. Adeg cyhoeddi nid oedd unrhyw faes penodol a fyddai'n addas ar gyfer prosiect diwygio'r gyfraith i Gymru yn unig wedi deillio o'r trafodaethau hyn. Fodd bynnag, mae'r Comisiwn wedi rhoi adnoddau o'r neilltu i gefnogi o leiaf un prosiect i Gymru yn unig o dan y Rhaglen, ac mae Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn yn hyderus y byddwn yn gallu dod o hyd i faes gwaith priodol, a fyddai'n cael ei fabwysiadu gan y Comisiwn fel cyfeiriad Gweinidogol gan Lywodraeth Cymru a'i gynnal ochr yn ochr â'r brif Raglen.

13. Mae'r 13eg Rhaglen i'w gweld yma:

<https://www.lawcom.gov.uk/13th-programme-of-law-reform/>

Y Gyfraith Gynllunio yng Nghymru

14. Mae'r prosiect hwn yn adolygu'r gyfraith sy'n ymwneud â chynllunio gwlad a thref yng Nghymru. Bydd yn gwneud argymhellion ar delerau deddfwriaeth gynllunio wedi'i symleiddio a'i chydgrynhoi, a'r nod yw disodli deddfwriaeth sylfaenol a'i chynnwys mewn Deddf neu Ddeddfau newydd wedi'u cydgrynhoi, fel rhan o God Cynllunio Cymru.

15. Penderfynodd y Comisiwn yn derfynol ar ei argymhellion ar gyfer ymgynghori ar gwmpas y prosiect a'i gynigion ar gyfer diwygio technegol gan ystyried yr ymatebion i'r Papur Cwmpasu ar Gyfraith Gynllunio yng Nghymru (Mehefin 2016) ac adolygiad cynhwysfawr o'r ddeddfwriaeth a'r gyfraith achosion berthnasol. Cafodd y papur ymgynghori manwl ei gyhoeddi ar 30 Tachwedd 2017, yn gofyn i'r ymatebion gael eu cyflwyno i'r Comisiwn cyn 1 Mawrth 2018. Mae rhaglen wedi'i chynnal gan y Comisiwn hefyd i ennyn diddordeb rhanddeiliaid allweddol o'r sectorau preifat a chyhoeddus a'r trydydd sector yn ystod y tri mis hwn o ymgynghori.

16. Ar sail yr ymatebion a ddaw i law i'r ymgynghoriad, bydd y Comisiwn yn llunio adroddiad terfynol i'w gyhoeddi yn ystod yr haf 2018 a fydd yn nodi ei argymhellion terfynol i'w hystyried gan Lywodraeth Cymru.

Penderfyniadau a wnaed i beidio â gweithredu

17. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi gwneud unrhyw benderfyniad i beidio â gweithredu adroddiad Comisiwn y Gyfraith yn ystod y cyfnod adrodd hwn.